

Дослідженнями встановлено, що протягом продуктивного використання півнів їх жива маса з віком збільшувалася, але в контрольній та дослідній групах – по-різному. Так, у дослідній групі жива маса півнів була вищою порівняно зі стандартом на 0,05–2,29 %, а в контрольній – на 1,5–10,11 %, залежно від тижня вирощування. За період продуктивного використання півнів плідників встановлено, що збереженість півнів у дослідній групі була вищою на 2,48 % порівняно з контрольною. Однорідність стада теж була вищою на 4,6–5,1 % і вона змінювалася залежно від тижня використання.

Висновки. 1. У результаті проведених досліджень встановлено, що використання ніздрьових перегородок сприяє кращій збереженості півнів (на 2,48 %), однорідності стада (на 4,6–5,1 %) та вищій заплідненості яєць.

2. За використання ніздрьових перегородок можна регулювати живу масу півнів відповідно до необхідних норм.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бородай В.П., Сахацький М.І., Вертійчук А.І. // Технологія виробництва продукції птахівництва: підруч. 2006: 54-57.
2. Віннікова Л.Г., Поварова Н.М., Синиця О.В. // Основи птахівництва та переробки птиці. Навч. вид. 2020: 16-30.
3. Патрева Л.С., Коваль О.А. Технологія виробництва продукції птахівництва: курс лекцій. 2018: 48.
4. Ібатуллин І.І., Сривов А.І, Цицюрський Л.М. // Вирощування ремонтного молодняка сільськогосподарських тварин. 1993: 48-52.
5. Каравашенко В.Т. // Кормление сельскохозяйственной птицы. 1986: 30-35.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЇ СОБАК

О. Маслій¹, І.І. Гончарова²

Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна

¹здобувач ступеня вищої освіти бакалавр, спеціальність «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

²к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри генетики розведення та селекційних технологій в тваринництві, irina.i.goncharova@gmail.com

Поруч практично з кожним із нас живе собака, чотирилапий друг, який завжди поруч, протягом усієї історії людства. Інтелектуальний коефіцієнт собаки перевищує коефіцієнти багатьох інших тварин, серед яких кішки, папути та коні, він володіє прекрасними асоціативними здібностями та легко навчається. Завдяки своїй соціальності він може легко інтерпретувати деяку кількість сигналів, які видають інші люди, що дає змогу йому по-справжньому «спілкуватися» з людиною і ставати її другом. Тому дуже важливо навчитися розуміти їхню «мову» і відповідно реагувати на надіслані нам знаки. Хіба це не є однією зі сторін дружби і легкого взаєморозуміння [1–4]?

Відомо, що одними з найважливіших чинників «мови» і психології собак є рухи хвоста, стосунки з побратимами і кішками, погляд, відчуття часу та «інтонації голосу».

Рухи хвоста пов'язані з нюхом і спеціальними анальними залозами, запах яких індивідуально розрізняється у кожного собаки. Веселий собака виляє хвостом, щоб дати відчутти свій запах, а переляканий – закриває анальний отвір і геніталії, щоб сховатися. Треба зауважити, що, коли собака швидко виляє низько опущеним хвостом, він – у доброму гуморі, а якщо рухи хвоста повільні, він піднятий високо й напружений, собака показує свою ієрархічну перевагу, і це може слугувати прелюдією до його агресивної поведінки [1].

Цікавість. У собак дуже розвинена цікавість, вона особливо проявляється стосовно нових об'єктів. Саме цікавість дозволяє тварині, навіть немолодій, навчатися з радістю. Уже через 15 днів після народження цуценя проявляє бажання знати, що його оточує, і як пахнуть всі речі навколо нього. Прогулянка потрібна собаці не тільки через необхідність «розім'ятися», але також і через велику цікавість і прагнення дізнатися нові запахи. Собаку цікавлять і зорові образи. Зір – почуття, яке найчастіше обманює собаку. Однак слід знати, що дуже уважний погляд – це результат впливу інших почуттів (нюху та слуху), які забезпечують око правильним напрямком і допомагають подолати вроджену слабкість зору в собаки.

Стосунки з кішками. Ставлення собак до кішок зазвичай вороже. Конфлікт ґрунтується на глибокій різниці, що існує між ними: собаки – громадські тварини, а кішки – поодинокі, у них абсолютно різна мова. Собака, який бачить кішку, що біжить, переслідує її, рухома мисливським інстинктом. Але якщо поруч із собакою в домі росте кошеня, то воно стає її другом, те ж саме відбувається з кішкою і маленьким цуценям. Щоб тварини жили в злагоді, потрібно уникати конкуренції між ними, коли вони їдять; не слід збуджувати їхні ревності (якщо у вас кішка на колінах, дайте собаці печиво); чудова система виховання, що дає міцні результати, полягає в тому, щоб вони гралися разом ще з дитячих років [2].

Лизання та інші прояви ласки. З моменту народження цуценя облизує матір. Облизування – метод підтримання чистоти, а також жест дружелюбності. Торкання теж є проявом ласки. Щоб приголубитися до матері, цуценя тицяється носом у кут її рота і лиже її. Коли собака демонструє таку поведінку стосовно свого господаря, це означає, що він просить ласки. Відповісти на цей жест роздратуванням – значить дати собаці відчуття себе розгубленим, така реакція господаря здасться йому незрозумілою. Якщо ви не знаєте мови вашого собаки, це зменшує його здатність до навчання. Якщо ваш собака, можливо, після того, як ви його насварили, торкається до вас мордою, бажаючи торкнутися своїм носом кута вашого рота і лизнути ніс, це означає, що він бажає відновити приятельські стосунки і визнає вас своїм ватажком. Коли господар повертається додому, собака стрибає на нього, щоб привітати на свій лад, доторкнувшись мордою до кутів рота. Він припиняє це, якщо господар нагинається, бо для нього більше немає необхідності стрибати. Якщо ви закриваєте рот рукою, подібні виливи ніжності припиняться. Собака вас вітає згідно з власним імпульсом і церемоніалом. Якщо при цьому його буде покарано або ви з ним погано обійдетесь, він вважатиме вас незрозумілою людиною, з якою важко співпрацювати. Собаці необхідно знати, що ви розумієте його мову. Щоразу, коли він злегка вдаряє вас знизу вгору своїм носом, він хоче висловити своє бажання: можливо, це прохання про ласку, тварина піднімає мордою руку господаря, підштовхуючи її до своєї голови. Це знаки любові, відданості, бажання співпрацювати. Необхідно завжди відповідати на цю ласку по-доброму. Часто собаки однієї групи роблять вигляд, що вони один одного кусають. Іноді собака тягне зубами руку господаря, запрошуючи на звичайну прогулянку [3, 2].

Загроза і напад. Перший знак загрози – піднятий хвіст, який стоїть прямо, як древко прапора. У цей час кінцівки робляться пружними і дрібно тремтять, що виглядає вельми незграбно. Собака, який погрожує, хоче здаватися ширшим і вищим, ніж він є: піднімає тіло, настовбурчує шерсть на потилиці та на спині. Якщо погроза звернена до іншого собаки, очі робляться нерухомими, а погляд – пронизливим.

Погляд. За допомогою погляду собака може висловити багато чого. Якщо він дивиться на вас щиро і прямо в очі, значить, має з вами довірчі та надійні стосунки. Якщо не дивиться ніколи в очі, значить, хоче сказати, що вам не вдалося зрозуміти його мови і встановити з ним стосунки співпраці. Якщо продовжує перебігати поглядом з одного місця на інше, це означає, що боїться і не любить вас. Якщо незнайомий собака зустрічає вас загрозливим поглядом, він хоче сказати, що готовий вкусити за найменшого вашого руху: тому краще не рухайтеся.

Сон. Під час сну дорослий собака не бажає перебувати поруч з іншими: надає перевагу ізоляції. Цуценя ж, навпаки, має потребу (за відсутності матері та братів) спати під

чимось шерстистим, м'яким і теплим: інакше скаржитися без кінця. Щоб заснути, собака «згортається», таким чином він захищає найбільш чутливі частини тіла: грудну клітку, живіт, геніталії. Уві сні собака бачить сні: уже цуценя сучить лапами і ворушить вухами, дорослий уві сні проявляє занепокоєння, підвиває, гарчить. Якщо в цей момент його несподівано розбудити, у нього будуть очманілі очі і йому буде важко прогнати сонний стан, точно так само, як це трапляється з людиною. Можливо, собаці сняться запахи, так само як нам сняться зорові образи. Уві сні собаки видають особливі звуки, нічого подібного під час неспання не чути. Перед тим як згорнутися і заснути на своїй підстилці, собака кілька разів повертається з боку в бік. Тривалий час цей жест вважали інстинктивним спогадом про предків, які вирівнювали кущі й траву і в такий спосіб готували собі зручнішу лежанку. Однак, помітили, що чим більше собака рухався, тим більше він повертається на підстилці, перш ніж заснути. Це пояснюється тим, що цей жест має на меті знайти найзручніше положення для спинного хребта: якщо він утомився і погано почувається через довге ходіння, йому доводиться довго шукати необхідну позицію. Під час сну собака має звичай повертати голову до дверей будки або кімнати [1, 2].

Час. Собака має ясне відчуття часу, тобто почуття ритму. Якщо його годувати о встановленій годині, він буде турбуватися при її наближенні. На думку деяких кінологів, собака має навіть почуття щотижневого ритму [4].

Голоси. Собака видає різні звуки, і вони мають різне значення; все собаче оточення їх розуміє, часто на відміну від господаря, який не розуміє. Ось принципові звуки:

- *Гавкіт.* Голос відповідає породі, до якої належить собака, але є й індивідуальні особливості. Вухом здатне розрізнити, гавкає сетер чи боксер, хлопчик чи дівчинка. Енергійний тон – майже завжди вроджений. Кожен господар розрізняє в гавкоті власного собаки десяток значень: попередження про появу незнайомих людей, присутність чужого собаки, привітання членам сім'ї, які повернулися, гра з дітьми або з другом, зіткнення з собаками, які проходять повз, страх перед небезпекою, прохання води (гавкіт-ниття, дуже своєрідний), вимога їжі, заклик до гри і т.д.

- *Виття.* Це завжди прохання про допомогу з боку, як цуценяти, так і дорослого собаки.

- *Гарчання.* Є гарчання жартівливе (коротке, веселе, явне), і загрозливе (тривале, вороже, похмуре, що виникає між горлом і зубами). Іноді воно супроводжується вишкіренням зубів.

- *«Кайн-кайн-кайн».* Цей звук викликаний болем; крім того, він висловлює протест і прохання про допомогу.

- *Сильний гавкіт.* Це гавкіт тривалий, тон його - ворожий. Так часто гавкають собаки, вночі залишені самі у дворі.

- *Скуління, ниття.* Це тихий тривалий стогін. Він вказує на погане самопочуття і невдоволення, нетерпіння, викликаний бажанням зустріти співчуття або щось випросити. Іноді він означає таке: «Відкрийте мені двері» або «Ходімо звідси, я втомилася перебувати в цьому місці, повернемося додому».

- *Завивання.* Високе і жалібне виття, як денне, так і нічне; іноді це реакція на музику. Воно часто спонукає собак, що знаходяться поблизу, до хорового виття, як у вовків.

- *Сопіння.* Це свого роду попереджувальне чхання, пригнічений гавкіт із закритою мордою, перша реакція на наближення чужих людей або підозрілі шуми. Сопучи, собака завжди повертає голову у напрямку до «страшного» предмета, ніби вказуючи на нього [2].

Для гарної співпраці, дружби та простого взаєморозуміння дуже важливо знати та розуміти «мову», особливості поведінки та психологію своїх братів менших. Адже коли ми їдемо відпочивати чи просто подорожуємо закордоном, то обов'язково вчимо мову. Тож нам просто обов'язково знати «мову» наших милих улюбленців, які проводять поруч із нами все своє свідоме життя. Зрозумійте свого собаку, і він неодмінно зрозуміє вас, адже ви найважливіша людина в його житті, його господар і ватажок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Gelbert M.D. // Physiological bases of behaviour and training of dogs: reference manual. 2007: 237 p.
2. Grishchenko V.V. // Technique of dog training: obedience skills: Textbook. 2018: 272 p.
3. Mychko E.N. // Dog behaviour: a manual for dog breeders. 2009: 398 p.
4. Хохлов А.М., Гончарова І.І., Федяєва А.С., Шевченко О.Б. // Збірник наукових праць: Фактори експериментальної еволюції організмів. 2023. 35: 79-84.

НАУКОВІ ЗАСАДИ АКВАРІУМІСТИКИ

О.В. Шевкунов

Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна
студент I курсу ОПП 207 – водні біоресурси та аквакультура*, foma9944@gmail.com

Актуальність. Акваріумісти – це не ті любителі природи, у кого в домашніх умовах живе рибка, а це ті фахівці, хто у штучних умовах створює екосистему, піклується про біологію та екологію риб, в якій вони є частиною тваринного світу в акваріумі.

Сучасний акваріум ламає стереотипи про світ природного декоративного рибицтва та підкреслює важливе завдання серйозних акваріумістів щодо вивчення та збереження водного біорізноманіття. Найвідоміші вчені акваріумісти сучасності – Омар Домінгес із Університету Мічоакана де Сан-Ніколас-де-Ідальго, Мексика; Хосеп Ескрібано-Аласід із Асоціації дослідницької групи водних екосистем Каталонії AGREA, Іспанія і Джон Лайонс із Університету Вісконсіна, США.

Мета – показати роль акваріумної науки у сучасній аквакультурі.

Методика досліджень – аналіз публікацій, узагальнення закордонного досвіду із акваріумістики.

Результати досліджень. Традиційно наукова література та світові природоохоронці розглядали акваріумне хобі як щось, що не сприяє збереженню морської фауни [1, 2]. Відлов риб з їхнього природного середовища для утримання в неволі є в основному негативним наслідком, найбільш пов'язаними з практикою акваріумістики.

Наше дослідження торкається цих упереджень і підкреслює позитивну роль акваріумістів, які несуть відповідальність і віддані світу біологічного збереження. Утримання тварин у неволі викликає суперечки [3]. Люди не приймають акваріумних риб як домашніх тварин. Професійне захоплення акваріумом – це більше, ніж сприйняття рибок як прикраси. Окрім знань про біологію риб, серйозні акваріумісти в усьому світі змушують робити науковий пошук, оскільки акваріумне хобі не сумісне зі розведенням рідкісних риб.

Наукова сторона захоплення акваріумом сприяє поширенню біологічних знань про маловідомі види; вона сприяє співпраці між науковцями під час пошуку та описання нових видів; вона надає технічну допомогу в утриманні «дикої» риби в дослідницьких центрах, а також сприяє фінансуванню програм збереження видів, що перебувають під загрозою зникнення.

Акваріумне наукове співтовариство працює з морфами *Danio rerio*, *Oryzias latipes*, тощо, які виникли під час міжнародного обміну акваріумними рибками. Тобто вчені отримують вигоду від індустрії, яку критикують інші. Це також джерело бізнесу, звичайно, і важко бачити далі, оскільки великий імідж акваріумного сектора, який пов'язаний з проблемами надмірного вилову диких популяцій.

* Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор Гноєвий І.В.